

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 560/2018-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. januára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Branislavom Granecom, Kováčska 28, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trebišov v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 31/2011, za účasti Okresného súdu Trebišov takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trebišov v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 31/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Trebišov prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 31/2011 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Trebišov povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trebišov je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 498,55 € (slovom štyristodevät'desiatosem eur a päťdesiatpäť centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta Mgr. Branislava Graneca, Kováčska 28, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. augusta 2018 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. Branislavom Granecom, Kováčska 28, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trebišov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 31/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je v procesnom postavení žalovaného stranou napadnutého konania o vrátenie daru, ktorým bol (mal byť) spoluvlastnícky podiel na (v žalobe špecifikovanej) nehnuteľnosti. Napadnuté konanie začalo podaním žaloby 16. februára 2011, o ktorej okresný súd rozhodol medzitýmny rozsudkom sp. zn. 2 C 31/2011 z 15. apríla 2014. Medzitýmny rozsudok však bol v odvolacom konaní uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 140/2015 z 23. mája 2016 zrušený podľa § 205 ods. 2 písm. b) Občianskeho

súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie, ktoré dosiaľ skončené nebolo.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Napriek tomu, že podstata konania o vrátenie daru podľa ust. § 630 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník je založená na preukázaní jediného predpokladu v podobe kvalifikovaného porušenia dobrých mravov, odporca po dobu presahujúcu 7 rokov odo dňa podania žaloby, otázku kvalifikovaného porušenia dobrých mravov vôbec neskúmal. Naopak, odporca sa venoval extenzívnemu dokazovaniu pre konanie nepodstatných skutočností výsluchom nespočetného množstva svedkov, dôsledkom čoho bolo vykonanie 12 pojednávaní bez toho, aby sa odporca čo i len okrajovo venoval naplneniu základného predpokladu pre rozhodnutie vo veci v podobe kvalifikovaného porušenia dobrých mravov.

... Po vrátení veci odporcovi na ďalšie konanie došlo k zmene zákonného sudcu, ktorým sa stal [REDAKOVANÉ]. Prvé pojednávanie po vrátení veci odporcovi sa konalo až dňa 10. 04. 2018, tzn. dva roky po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia Krajského súdu.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že prietahy na strane odporcu dosahovali už v základnom konaní enormné rozmery a k náprave nedošlo ani v konaní po vrátení veci odporcovi na ďalšie konanie. Konanie u odporcu prebieha 7 rokov a doposiaľ vo veci nebolo právoplatne rozhodnuté. Odporca vo veci rozhodol po troch rokoch od začatia konania neodborne a nesprávne medzitimným rozsudkom, pre vydanie ktorého neboli naplnené zákonné predpoklady, a ktorý bol z uvedeného dôvodu uznesením Krajského súdu aj zrušený. Odporca podľa názoru sťažovateľa postupoval nesústredene a neefektívne aj v štádiu dokazovania, ktoré predchádzalo vydaniu medzitimného rozsudku, kedy sa uskutočnilo celkovo 12 pojednávaní bez akéhokoľvek (pre nového zákonného sudcu) použiteľného záveru.

Konanie o vrátenie daru patrí do štandardnej agendy všeobecných súdov, nevymyká sa bežnej rozhodovacej činnosti, v danej problematike existuje dostatočné množstvo súdnych rozhodnutí, z ktorého dôvodu ho nie je v žiadnom prípade možné považovať za skutkovo ani právne zložitú vec. Podľa názoru sťažovateľa ani právne či skutkovo

sebanáročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte takú dlhú dobu. Časový horizont toho, kedy sa účastníkovi konania dostáva konečného rozhodnutia vo veci je neoddeliteľnou súčasťou meradiel celkovej spravodlivosti podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Čím je tento časový horizont dlhší, tým viac sa rozostávajú kontúry spravodlivosti ako v očiach dotknutých účastníkov konania, tak aj vo všeobecnom vnímaní verejnosti a verejnej mienky. Celkovo sa tak oslabuje kredibilita štátnej moci a špecificky moci súdnej. Neprimeraná dĺžka konania sa potom priamo odráža v dôvere občana v štát, v jeho inštitúcie a v právo, čo je základnou podmienkou pre fungovanie legitímneho demokratického a právneho štátu. Ignorovanie týchto princípov zo strany odporcu malo za následok porušenie práva na fair proces (čl. 46 ods. 1 ústavy) v jeho časovej dimenzii.

Sťažovateľ sa osobne zúčastnil takmer každého jedného nariadeného pojednávania, v samotnom konaní pred odporcom bol aktívny, a teda je zrejmé, že svojím konaním k prieťahom v konaní nijako neprispel.

Samotná skutočnosť, že odporca ani po takmer 7 rokoch odo dňa podania žalobného návrhu vec právoplatne neskončil, je nezlučiteľná s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ zároveň poukazuje na to, že celkový namietaný priebeh konania (takmer 7 rokov) u odporcu, ale aj na odvolacom súde, zohľadňujúc judikatúru ESLP... je potrebné hodnotiť v súvislosti s posudzovaním zbytočných prieťahov v konaní ako jeden celok.“

Sťažovateľ sa domáha aj priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, čo odôvodňuje takto:

„Takmer 7 rokov právoplatne neskončené konanie spôsobuje sťažovateľovi značné životné ako aj finančné problémy, pričom stav jeho právnej neistoty naďalej pretrváva... Sťažovateľ veril, že stav jeho právnej neistoty môže odstrániť jedine odborné právoplatné súdne rozhodnutie - tým, že odporca vydal medzitýmny rozsudok napriek tomu, že k jeho vydaniu neboli splnené zákonné predpoklady, stav jeho právnej neistoty sa napriek 3 roky prebiehajúcemu súdnemu sporu predĺžil o ďalšie dva roky na odvolacom súde a ďalšie dva roky od vrátenia veci späť k odporcovi, a to bez vyhliadky na blízke ukončenie celej veci... Odporca nemá ani po siedmich rokoch a 12 pojednávaniach ustálené, čo presne je predmetom konania a čo by z toho dôvodu malo byť predmetom ďalšieho dokazovania.

Na základe uvedeného sťažovateľ považuje za primerané, aby mu v tejto veci bolo priznané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000,- €. Vo vzťahu k výške požadovaného finančného zadosťučinenia sťažovateľ poukazuje na celkovú dobu súdneho konania, jeho priebeh, mieru zavinenia odporcu na vzniknutých prietáhoch a skutočnosť, že predmetom konania je vrátenie daru v podobe nehnuteľností - definitívne rozhodnutie vo veci, a to či už kladné alebo záporné, bude mať nepochybne zásadný vplyv na jeho ďalší život...“

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálehom vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a trovy konania.

Pred predbežným prerokovaním veci sa po predchádzajúcej výzve ústavného súdu k sťažnosti vyjadril predseda krajského súdu v prípise sp. zn. 1 SprV/427/2018 z 26. septembra 2018, v ktorom po prehľade vykonaných procesných úkonov vo veci v podstatnom uvádza:

„Po preštudovaní spisu konštatujem, že u sudkyňi [REDAKOVANÉ], ktorá vo veci konala do 16. 2. 2011 do 31. 12. 2014 som žiadnu nečinnosť nezistil. Vo veci sa konalo plynulo, v primeraných lehotách a vzhľadom k predmetu sporu (vrátenie daru) bolo dokazovanie náročné a veľmi podrobné. Išlo totiž o tvrdenie žalobkyne o domácom násilí páchanom na nej bývalým manželom - žalovaným vo forme fyzického a psychického násilia, ktoré sa ťažko preukazuje, preto aj vykonané dokazovanie bolo veľmi podrobné a rozsiahle. U tejto sudkyňi bezdôvodnú nečinnosť som nezistil.

Od pridelenia veci sudcovi [REDAKOVANÉ] dňa 1. 12. 2015 sa vo veci vykonal prvý procesný úkon dňa 18. 12. 2017, kedy sa určil termín pojednávania na 10. 4. 2018. Je potrebné však uviesť, že spis bol nášmu súdu vrátený 27. 6. 2016. Tento funkčne mladý sudca mal teda rok a pol na to, aby sa s vecou oboznámil, naštudoval a zvolil ďalší procesný postup. Pojednávanie dňa 10. 4. 2018 odročil na 9. 10. 2018...

Nemožno opomenúť dlhodobú, nadmernú zaťaženosť všetkých sudcov Okresného súdu Trebišov, čo má za následok aj to, že v niektorých prípadoch nie je možné vo veci konať plynule a bez zbytočných prieťahov. Je to objektívna skutočnosť, ktorá existuje bez vôle sudcov nášho súdu, preto sa nemožno tváriť, že tento fakt nemá vplyv na plynulosť konania vo veciach im zvereným.“

Súčasťou vyjadrenia okresného súdu je aj nasledujúci prehľad procesných úkonov vykonaných dosiaľ v napadnutom konaní:

„Zo spisu sp. zn. 2C/31/2011 zisťujem, že žaloba bola podaná na Okresný súd Trebišov dňa 16. 2. 2011 a elektronickou podateľňou súdu náhodným výberom pridelená sudkyňi [REDAKOVANÉ] na konanie a rozhodnutie.

Dňa 20. 6. 2011 súd oslobodil žalobkyňu od súdnych poplatkov v konaní.

Dňa 21. 6. 2011 súd ustanovil žalobkyňi zástupcu z radov advokátov.

Dňa 21. 6. 2011 doručil žalobu na vyjadrenie žalovanému.

Vyjadrenie žalovaného bolo doručené súdu dňa 11. 7. 2011.

Dňa 23. 8. 2011 sa uskutočnilo 1. pojednávanie (čl. 33), ktoré bolo odročené za účelom výsluchu svedka.

Dňa 20. 9. 2011 - pojednávanie - odročené za účelom vyžiadania navrhnutých dôkazov.

2. pojednávanie - dňa 24. 11. 2011 (čl. 84) - odročené za účelom výsluchu svedka.

Dňa 25. 11. 2011 - súd zabezpečoval dôkazy na pojednávanie

3. pojednávanie - dňa 5. 1. 2012 (čl. 98), na ktorom súd pripustil ZMENU NÁVRHU, pojednávanie odročené na 3. 4. 2012 - poskytnutá lehota stranám sporu na oboznámenie sa s predloženými listinnými dôkazmi a navrhnutie ďalšieho postupu.

4. pojednávanie - 3. 4. 2012 (čl. 121) - odročené na 26. 6. 2012 za účelom vyžiadania trestného a dedičských spisov a výsluchu svedka.

5. pojednávanie - 26. 6. 2012 - odročené na žiadosť žalovaného

6. pojednávanie - 30. 8. 2012 - odročené na žiadosť žalovaného, ktorého advokátka potrebovala čas na oboznámenie sa s vecou.

7. Pojednávanie - 24. 9. 2012 - odročené z dôvodu práceneschopnosti PZ žalovaného [REDAKOVANÉ]

8. pojednávanie - odročené z dôvodu kolízie pojednávani na OS KE I. u PZ žalovaného - [REDACTED]

9. pojednávanie - 8. 11. 2012 - odročené z dôvodu kolízie pojednávania s pojednávaním v trestnej veci na OS TV u PZ žalobkyne [REDACTED].

10. pojednávanie - 15. 11. 2012 - odročené na 13. 12. 2012 za účelom oboznámenia sa s podaniami predloženými pred pojednávaním a výsluchu svedkov

11. pojednávanie - 13. 12. 2012 (čl. 312) - odročené na 14. 2. 2012 za účelom výsluchu svedka

12. pojednávanie - 14. 2. 2012 (čl. 230) - odročené na 14. 5. 2012 - za účelom výsluchu svedka, ktorý sa na pojednávanie nedostavil

13. pojednávanie - 14. 5. 2013 (čl. 259) - odročené za účelom výsluchu ďalších svedkov

14. pojednávanie - 19. 8. 2013 (čl. 276) - odročené na 29. 10. 2013 za účelom výsluchu svedkov

15. pojednávanie - 29. 10. 2013 (čl. 289) - odročené na 3. 2. 2014 za účelom vyhodnotenia vykonaných dôkazov

16. pojednávanie - 3. 2. 2014 (čl. 300) - odročené na 15. 4. 2014 za účelom vyžiadania dedičských spisov a výsluchu svedka

17. pojednávanie - 15. 4. 2014 (čl. 318) - súd vydal MEDZITÝMNY ROZSUDOK - určil, že návrh žalobkyne je čo do základu dôvodný.

5. 6. 2014 - žalovaný doručil súdu odvolanie v tejto veci

11. 8. 2014 - súd vyzval žalovaného, aby doplnil svoje odvolanie, ktoré považoval za neúplné a vyzval žalobkyňu, aby sa vyjadrila k odvolaniu

Dňa 28. 10. 2014 - žalovaný doručil súdu doplnené odvolanie v tejto veci (po 2 mesiacoch.)

Dňa 9. 12. 2014 - súd vyzval žalobkyňu na vyjadrenie k doplnenému odvolaniu

Dňa 14. 2. 2015 - elektronickou podateľňou súdu bola vec náhodným výberom pridelená na konanie a rozhodnutie sudcovi [REDACTED], lebo sudkyňa [REDACTED] k 31. 12. 2014 odišla do invalidného dôchodku.

Dňa 27. 3. 2015 - vyhotovená predkladacia správa pre KS Košice

Spis sa od 1. 4. 2015 do 27. 6. 2016 nachádzal na odvolacom súde.

Po nástupe nového sudcu [REDACTED] boli veci prerozdelené z dôvodu nerovnomernej zaťaženia všetkých sudcov OS Trebišov a v zmysle Dodatku č. 10, bod. 17 Rozvrhu práce na r. 2015 (SprR/13/2015) bola táto vec elektronickou podateľňou súdu pridelená dňa 1. 12. 2015 na konanie a rozhodnutie jemu.

18. pojednávanie - 10. 4. 2018 (čl. 400) bolo odročené- súd vyzval strany sporu, aby písomne doručili súdu kvalifikované vyjadrenie k vykonanému dokazovaniu v lehote 30 dní

Dňa 13. 6. 2018 - doručené podanie žalobkyne v tejto veci

Dňa 17. 7. 2018 - doručené podanie žalovaného v tejto veci

19. pojednávanie - sa má uskutočniť dňa 19. 10. 2018.“

Ústavný súd zistil, že prehľad procesných úkonov predložený okresným súdom zodpovedá predloženému spisu vedenému pod sp. zn. 2 C 31/2011, a preto ho považoval za relevantný poklad pre svoje rozhodovanie.

Sťažnosť sťažovateľa ústavný súd predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 560/2018-18 z 9. októbra 2018 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu, aby prípadne doplnil predchádzajúce vyjadrenie k sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. 1 SprV 427/2018 z 26. novembra 2018 oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní sťažnosti sťažovateľa a v plnom rozsahu sa pridrižiava skôr zaslaného vyjadrenia.

Následne ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby sa vyjadril, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenie predsedu okresného súdu sp. zn. 1 SprV 427/2018 z 26. septembra 2018 a 26. novembra 2018 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právny zástupca sťažovateľa v elektronickom podaní doručenom ústavnému súdu 15. januára 2018 oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní veci a k meritu v podstatnom uviedol:

„Sťažovateľ zotrváva na svojom právnom názore, podľa ktorého podstata konania o vrátenie daru podľa ust. § 630 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník spočíva v preukázaní základného predpokladu v podobe kvalifikovaného porušenia dobrých mravov. K námietke, že odporca po dobu presahujúcu 7 rokov odo dňa podania žaloby otázku kvalifikovaného porušenia dobrých mravov vôbec neskúmal, odporca iba stroho a všeobecne uvádza, že vo veci sa konalo plynulo a v primeraných lehotách s ohľadom na náročnosť a podrobnosť dokazovania. Toto zdôvodnenie je však nesprávne... náročné a podrobné dokazovanie odporca nemusel vôbec podstupovať, ak by... dokazovanie viedol primárne vo vzťahu k základnému hmotnoprávnemu predpokladu pre vrátenie daru, a to kvalifikovanému porušeniu dobrých mravov. Namiesto toho, odporca viedol extenzívne dokazovanie smerom a spôsobom, ktoré neboli pre rozhodnutie vo veci samej vôbec podstatné, aby následne po 7 rokoch na pojednávaní konanom dňa 30. 11. 2018 vyslovil svoj predbežný právny názor, podľa ktorého sa právo javí byť silnejšie na strane sťažovateľa, v dôsledku čoho žalobu zrejme zamietne (ak žalobkyňa tento stav nejako nezvráti). Uvedené by znamenalo, že sťažovateľ je bez svojho zavinenia skoro osem rokov žalovanou stranou v súdnom spore, v ktorom síce bude úspešný, no zároveň okrem tejto ústavnej sťažnosti sám nedisponuje žiadnymi procesnými prostriedkami (na rozdiel od žalobkyne a odporcu), ktorými by vedel konanie akýmkoľvek spôsobom urýchliť a doceliť tak stav právnej istoty.

Odporca vo svojom vyjadrení ďalej konštatuje, že v období od 16. 02. 2011 do 31. 12. 2014 v čase, keď bola vec pridelená zákonnému sudcovi [REDACTED] žiadnu nečinnosť nezistil. Ani toto tvrdenie odporca nepovažuje za správne - v predmetnom období bolo síce nariadených 17 pojednávaní, avšak dokazovanie, ktoré v tomto štádiu konania prebiehalo bolo s poukazom na vyššie uvedené neefektívne a nesústreďené, nakoľko sa neuberalo správnym smerom pre podstatu konania, ktorou je riešenie otázky kvalifikovaného porušenia dobrých mravov... O neefektívnom konaní odporcu svedčí aj jeho prvé rozhodnutie v predmetnom konaní a to medzitimný rozsudok, ktorým vyslovil, že návrh žalobkyne je čo do základu dôvodný. Predmetný medzitimný rozsudok odporcu bol

uznesením Krajského súdu v Košiciach zrušený pre jeho rozpor so zásadou hospodárnosti konania... Skutočnosť, že prvé pojednávanie po zrušení medzitýmneho rozsudku sa uskutočnilo až dva roky po uznesení Krajského súdu v Košiciach je taktiež neakceptovateľná a v príkrom rozpore s čl. 48 ods. 2 ústavy. Personálne problémy (zmena zákonného sudcu) a pridelenie veci novému funkčne mladšiemu zákonnému sudcovi ako dôvod, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prieťahy v konaní, sú podľa sťažovateľa neakceptovateľné... Keďže ani z vyjadrenia odporcu nevyplýva žiadna okolnosť, ktorou by mal sťažovateľ svojim správaním prispieť k vzniknutým prieťahom, pričom samotné konanie do dnešného dňa, tzn. takmer po 8 rokoch nie je definitívne skončené, sťažovateľ na svojej sťažnosti zotráva naďalej v celom rozsahu.“

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 31/2011 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva napríklad z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie

účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o vrátenie daru možno považovať za bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, a preto posudzované konanie nemožno považovať za právne zložité. Z obsahu spisu nemožno vyvodit' ani skutkovú zložitosť veci.

2. Správanie sťažovateľa ako strany sporu je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z predloženého spisového materiálu vyplýva, že z ospravedlniteľných dôvodov na strane právneho zástupcu sťažovateľa boli odročené 4 pojednávania (5. až 8. pojednávanie). Ústavný súd tiež zistil, že sťažovateľ doplnil svoje odvolanie proti medzitýmne rozsudku s časovým odstupom dvoch mesiacov od výzvy okresného súdu. Na základe týchto zistení ústavný súd preto konštatuje, že sťažovateľ čiastočne prispel k predĺženiu napadnutého konania, čo ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o výške primeraného zadost'učinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej

zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že okresný súd v napadnutom konaní uskutočnil 18 pojednávaní, ktoré boli opakovane odročované na účel výsluchu neprítomných svedkov. Toto zistenie signalizuje, že okresný súd nepostupoval efektívne, keďže nevyužil žiadne poriadkové opatrenia na účel zabezpečenia plynulého priebehu konania. Zároveň ústavný súd vyslovuje pochybnosti o riadnej príprave spisu na pojednávanie vzhľadom na neúmerne vysoký počet dosiaľ nariadených pojednávaní. Poukazuje tiež na to, že okresný súd po uskutočnení 17-tich pojednávaní vydal medzitýmny rozsudok, ktorý bol ale zrušený odvolacím súdom z dôvodu, že neboli splnené zákonné predpoklady pre vydanie takéhoto rozsudku, keďže rozhodnutiu formou medzitýmneho rozsudku podľa odvolacieho súdu bránila samotná povaha konania o vrátenie daru. Ani procesný postup smerujúci k vydaniu medzitýmneho rozsudku nemožno preto hodnotiť ako efektívny, teda taký, ktorý smeruje k čo najskoršiemu odstráneniu stavu právnej neistoty sporových strán napadnutého konania.

Na tomto základe ústavný súd prihliadajúc na doterajšiu neprimeranú dĺžku napadnutého konania (osem rokov) a zistenú neefektívnu činnosť okresného súdu, dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadost'učinenia v sume 10 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý

spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku napadnutého konania a zistenú neefektívnu činnosť okresného súdu, ale aj (čiastočný) negatívny podiel s'ťažovateľa na doterajšej dĺžke konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia v sume 2 500 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním.

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie s'ťažnosti a podanie písomného vyjadrenia vo veci) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Tarifná odmena za úkon právnej služby v roku 2018 predstavuje sumu 153,50 € a za úkon v roku 2019 sumu 163,33 €. Za dva úkony v roku 2018 a jeden v roku 2019 tak prináleží suma 470,33 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za dva úkony v roku 2018 a jeden úkon v roku 2019 v sume 28,22 €, čo spolu predstavuje sumu 498,55 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2019